НАРДЕХ ЛОВЗАР

Адама Султана Олхазар

Лекха хинволчу АллахIаца ларлуш, Цо шена генадаьккхинчу шайтIанах…

Къинхетаме а волуш, къинхетам беш а волуш волчу АллахIан цIарца!

Вайн кегийчу нахана юкъахь даьржина цхьа ловзар ду, нардаш олуш. Оцу лвзарх лаьцна соьга хаьттира, сан цхьана, бусалба динан вешо. Цхьайолчу меттигашкахь, вуно дукха хан а йойъуш, вовший девнаш а дохуш, кхин цхьанне хIуманца бала а боцуш ловзу оцу ловзарх вайн кегий-нах. Царна ца хаьа, шаьш оцу ловзарца шайна тIедоуьйтуш долу къа мел ду а, цуьнан тIаьхьло мел вон ю а.

Цундела, Делан Элчанан – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – дешнашца а, цуьнан асхьабийн – Дела реза хуьлда цунна – Iамалшца а, Iелам-нехан – Дала къинхетам бойла церах – аларшца а довзийта хьовсур ду вай, оцу ловзаран хьукм а, цуьнан къа а, цуьнан волла а.

Нардех левзинчо шена тIе, «АллахIана а, Цуьнан Элчанна а Iеса хиларан» куц доуьйту

Абу Муса Ал-АшIарийгара – Дела реза хуьлда цунна – схьа деана, Делан Элчано – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – элира аьлла:

«Нардех левзинарг АллахIана а, Цуьнан Элчанна а Iеса хилла».[1]

Нардех ловзучо ша тарво хьакхин жижиг а, цуьнан цIий а лелочух

Бурайдатера – Дела реза хуьлда цунна – схьа деана, Пайхамара – Делера салават а, салам а хуьлда цунна – аьлларг: «Нардех левзинарг тера ву шен куьг хьакхин жижиг юккъе а, цуьнан цIий юккъе а доьллинчух».[2]

Нардех ловзучаьрга салам луш дац

Iелас – Дела реза хуьлда цунна – нардех ловзучаьрга салам долуьйтуш ца хилла.[3]

Кхин а, СаIид ибн Джубайра – Дала къинхетам бойла цунах – ша нардех ловзучарна тIеволучу хенахь цаьрга салам луш ца хилла.[4]

Нардех ловзург чуволла хьакъ долуш ву

Iелас – Дела реза хуьлда цунна – шена нардех ловзуш нах карийча, уьш чубухкуш хилла, цхьаберш Iуьйранна сарралц а, вуьйжаш делккъалц а. Iуьйранна сарралц чубухкурш ахчанах ловзурш хилла, делккъалц чубухкурш самукъанна ловзурш хилла.[5]

Нардаш чохь латто мегаш дац, уьш кегйан езаш ю

Нáфиlа – Дала къинхетам бойла цунах – дийцина, IабдуллахI ибн Iумара – Дела реза хуьлда цунна – шена шен доьзалах цхьаъ нардех ловзуш карийча, цунна тоха а тухий, нардаш кег а йой, тIаккха уьш ягайойтура аьлла.[6]

Нардех ловзар даккхийчу къиношна юкъадогIуш ду

---

[1] Абу Давуда а, Ибн Маджас а, Ахьмада а, Хьакима а кхечара а дийцина иза.
[2] Муслима а, Абу Давуда а, Ибн Маджас а, Ахьмада а, Хьакима а, кхечара а дийцина иза.
[3] Бухарис «Ал-Адабул-Муфрид» тIехь дийцина иза.
[4] Ибн Аби ШайбахI, «Ал-Мусаннаф» тIехь.
[5] Бухари, «Ал-Адабул-Муфрид».
[6] Малик, «Ал-МуваттIаъ»; Ат-ТIабарий, «ТахIзи́бул-áсáр».

Лакхахь дийцинчу хьадисашна тӀе а доьгӀна, Ӏелам-наха аьлла: нардех ловзар даккхийчу къиношна юкъадогӀуш ду.

Иштта, иза доккха къа хилар довзийтина, Имам Ибн Хьаджар Ал-ХӀайтамийс – Дала къинхетам бойла цунах – шен «Аз-Заваʹджир» жайни тӀехь, нардех ловзар дуьйцучу дакъана иштта цӀе а тухуш: «Диъ бӀе шовзткъе доьалгӀа доккха къа – нардех ловзар». Цигахь цо далийна нардех ловзарх лаьцна долу хьадисаш а, Ӏелам-нехан дешнаш а.[7] Церах цхьадерш ду вай лахахь хьахор дерш.

Нардех ловзучуьнан тешалла къобал деш дац

Имам Ал-АзруӀийс – Дала къинхетам бойла цунах – аьлла: «Нардех лаьцна деана дерг довза а девзаш, иза дагахь а долуш, церах левзинарг – динца нисвалар кхачаме доцу стаг лорур ву иза, тешалла а тӀелоцур дац цуьнан, иза муьлхха махкахь велахь а, … чӀагӀдина ца магийна долу хӀума цо дина дела».[8]

Уьзза маьӀна долу дешнаш аьлла Имам Ал-Маʹвардийс а, Имам Ал-Ӏамроʹнийс а, Имам Ар-Руʹйяʹнийс а, кхин а дуккха а Ӏелам-наха а.[9]

Нардех тера долчу ловзарех ловзар нардех ловзар санна ду

Нардех ловзаран хьукм а, цуьнан хьарамалла а, цуьнан волла а евзинчул таьхьа, довза деза: нардех тера долу кхидолу ловзарш а - хьекъална а, кхетамна а, ойла йарна а тедоьгӀна а доцуш, хила мега, хила тарло, нисдала мега, хӀотта мега бохучунна тӀедоьгӀна долу ловзарш - дерриге а нардаш санна хьарам ду ШариӀатехь.[10] Цундела, кехатех ловзар а, и санна долчу кхечу ловзарех ловзар а хьарам ду.[11]

---

[7] Ибн Хьаджар Ал-ХӀайтамий, «Аз-Заваʹджир Ӏан Икътироʹфил-Кабаʹир».
[8] Уьзза жайна.
[9] Уьзза жайна.
[10] Ибн Хьаджар Ал-ХӀайтамий, «МугӀнил-Мухьтаʹж».
[11] Ибн Ӏусаймуʹн, «Фатаʹваʹ Исла́миййахӀ».